

вдосконалюватись. Також зорієнтовує учнів на самостійну чи групову діяльність, активізацію навчання та комунікативних якостей.

Список використаних джерел

1. Застосування методу проектів при формуванні пізнавальної активності учнів на уроках фізики . Методичний посібник // Автор упорядник Н.В. Малик .- Переяслав-Хмельницький.-2011 р.-148с.
2. Використання проектної технології на уроках фізики// Автор Н. В. Налєпа, вчитель фізики Луцької гімназії №21 імені Михайла Кравчука
3. Програма Intel «Навчання для майбутнього». – Режим доступу: <http://www.iteach.com.ua/>
4. Принципи формування ключових компетентностей в учнів вальдорфської школи// Автор В.П. Мітюхіна методист НМЛ педагогічних інновацій
5. STEM-освіта: проблеми та перспективи: анотований каталог / упоряд., О.О. Патрикеєва, О.В. Лозова, С.Л. Горбенко, Н.С. Буркіна – Київ: ДНУ «ІМЗО», 2017. – 20 с.
6. Віртуальна школа ІКТ – режим доступу: <http://i-math.com.ua>

Машталєр Ольга Михайлівна

вчитель фізики, інформатики, астрономії

Острівської ЗОШ І-ІІІ ст..

Тернопільської районної ради

Тернопільської області

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧАСНИКІВ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

У сучасному суспільстві вміння самостійно мислити, спираючись на знання й досвід, цінується набагато вище, ніж просто ерудиція, володіння більшим обсягом знань без уміння застосовувати ці знання для вирішення конкретних проблем. Тому якість освіти зараз пов'язують із умінням здобувати нові знання, застосовуючи їх у реальному житті.

Поняття «інформатична компетентність» та «інформаційна культура» часто використовуються авторами досліджень або розробниками інформатичних навчальних дисциплін як категорії, які є цілеутворюючими у формуванні та відборі змісту загальної та спеціальної інформатичної освіти. Історично першим з'явилося поняття «інформаційна культура», але у зв'язку з появою міжнародних освітніх нормативів [18- 21], які декларують компетентнісний підхід, більшість авторів, описуючи цілі інформатичної освіти, використовують поняття «інформатична компетентність».

Як правило, сучасні науковці зосереджуються на понятті «інформаційна культура» та «інформатична компетентність»; мало хто з них проводить порівняльний аналіз цих понять. Проблемою формування інформаційної

культури в різні часи опікувалися такі вітчизняні дослідники, як М.М.Близнюк, Р.С.Гуревич, Н.Г.Джинчарадзе, М.І.Жалдак, В.І.Клочко, М.М.Левшин, Н.В.Морзе, Ю.С.Рамський, Е.П.Семенюк та ін. Поняття «інформатична компетентність» у своїх дослідженнях обґрунтовували М.С.Головань, Р.С.Гуревич, Ю.О.Дорошенко, Л.А.Карташова, Н.В.Морзе, О.М.Спірін та ін. Існує усталений науковий погляд, що інформатична компетентність є частиною інформаційної культури особи, або етапом її розвитку [4, 8, 9].

Метою статті є обґрунтування дидактичної сутності категорій «інформатична компетентність» та «інформаційна культура» та їх порівняльний аналіз. Визначаючи сутність інформатичної компетентності, ми користуємося загальним означенням компетентності, наданим Ю.О.Дорошенко: «компетентність слід розглядати як інтегральну властивість особистості, що характеризує її функціональний прояв під час активної успішної ефективної діяльності у мінливих, непередбачуваних умовах з досягненням поставленої мети як запланованого результату такої діяльності. ІКТ - компетентність проявляється під час успішної діяльності і встановлюється за результатом діяльності, і тому є функціонально-результативним поняттям.» [5, с.15]. Тобто інформатична компетентність – це здатність (інтегрована властивість) людини до результативної ефективної діяльності в умовах інформатичного середовища; вона проявляється під час інформатичної діяльності і встановлюється за результатом цієї діяльності.

Одним з головних завдань вчителя є створення відповідних умов для підвищення рівня знань учнів на уроках із використання інформаційно-комунікаційних технологій, для формування в учнів інформаційної культури, життєвих компетентностей, зокрема інформаційної компетентності.

Щоб сформувати інформатичну компетентність в учнів, вчитель і сам повинен володіти такою компетентністю, розуміти ту роль, яку може відігравати у формуванні особистості учня, тобто бути авторитетом для учнів у всіх діях та вчинках, підвищувати свій рівень ІКТ- компетентностей у різних інтернет-конкурсах, вебінарах, тренінгах.

Розвиток інформатичної компетентності рівня знань учнів з предмету, сучасний урок повинен поєднувати такі технології:

- Веб 2.0
- Skype
- смарт
- майнднепінг
- дистанційне навчання

Сьогодні в розпорядженні вчителя, який прагне розробити методику сучасного уроку, є безліч інструментів для вирішення професійних завдань: спеціальні навчальні середовища, платформи для блогів, та безкоштовні веб-сервіси, застосування яких для виконання самостійних завдань може перетворити рутинний навчальний процес в захоплюючу гру.

Інформатизація навчального процесу – це процес підготовки та передачі інформації учням, основним засобом здійснення якого є комп'ютер, який в силу

своєї універсальності допомагає ефективно вирішити завдання розвитку особистості учня, прискорює процес оволодіння ним навчальним матеріалом, створює умови для здійснення дитиною самоконтролю при вирішенні навчальних завдань, розширює інформаційний простір навколо учня, надаючи йому право вибору джерела навчальної інформації. До того ж, це досить потужний інструмент, що підвищує мотивацію навчальної діяльності учня, який сьогодні в мережі Інтернет орієнтується подекуди навіть краще за дорослих. Учитель не може залишатися осторонь, адже одним із ключових компонентів професійної компетентності сучасного вчителя є інформаційна компетенція. Оскільки інформаційний простір сьогодні безмежний, вчитель часто дає учням завдання, що передбачає пошук інформації у всесвітній павутині. Даючи завдання, яке передбачає користування ресурсами мережі Інтернет, слід враховувати, що, користуючись пошуковими сервісами, дитина під час пошуку інформації неодмінно зіштовхнеться з великою кількістю небажаної інформації, чи інформації, яка відволікатиме увагу учня від певної теми (особливо при користуванні поза межами школи). Саме на це розраховують численні реклами, заклики до ігор, спливаючі банери, на яких дітей запрошують до спілкування. Тому вважаю, що вчитель повинен учнів спрямувати, яким шляхом піти, щоб дитина не «блукала», а чітко «йшла» у пошуку необхідної інформації. Це можна забезпечити, даючи конкретні адреси сайтів, на яких викладена потрібна інформація, а також завдання може реалізувати ведення вчителем освітнього блогу [15, с.25].

Головним інструментом для вирішення поставлених завдань слугує педагогічний навчальний блог за url-адресою: <http://mashtalyar.blogspot.com/>.

В навчально-виховному процесі блог можна використати для: розміщення матеріалів та посилань на веб-ресурси; створення публікацій; дошки оголошень; «пульту керування» учнівськими блогами; зворотній зв'язок; повно зв'язний інтерактивний сайт, тобто блог- основне джерело для дистанційного керування роботою учня та форма розкриття діяльності педагога.

Особливе місце у підвищення рівня ІКТ- компетентності вчителя-предметника займає колективний блог. Такий вид блогу дає можливість залучити мають певну мету та спільні цінності, а саме:

- Об'єднання ресурсів
- Залучення однодумців
- Професійний розвиток (відкриті заняття, проекти, колективні публікації
- Професійна експертна оцінка і самооцінка розробок, методик, публікацій .

Для підвищення рівня інформатичної компетентності учнів на уроках фізики, вдалим засобом для розкриття навчального експерименту- використання проектної методики. Найбільш пріоритетні навчально-офісні програми та соціальні середовища, а саме

- Ms Word- створення таблиць, схем;
- Ms Excel-для виконання лабораторних робіт та фізпрактикумів, багатозадачного обчислення, побудові діаграм для розкриття фізичного експерименту.
- Ms PowerPoint- для створення демонстрацій дослідів.

- Class – платформа — для розміщення матеріалів та коментарів, створення миттєвих запитань.

Одним із важливих елементів організації навчально-виховного процесу-це презентації, розроблені в різних програмах, а саме: Ms PowerPoint, Ms FotoStory та соціальних сервісах: Slideboom, Google; prezі, Learning Apps.org., Powtoon. Використання вказаних програм учнями необхідне для виявлення рівня ІКТ-компетентності.

Досить цікаве середовище соціального сервісу prezі, оскільки дає можливість функціонально збільшувати виділені об'єкти презентації.

Для організації уроку з використанням проектної методики слугує створення ментальних карт, тобто використання соціальних програм: Freemind, Mindomo та соціального сервісу: bubbls.us та Mindmap та Class – платформи, Glogster.

Технологію дистанційного навчання застосовую у формі консультаційної допомоги, для підсумково-контрольних заходів, для роботи з обдарованими дітьми. У своїй практиці використовую програми Skype та TeamViewer [10, с.12].

Google-сервіс багатофункціональний, тому використовуючи Google-документи можна створювати форми, тести, презентації, які в подальшому завдяки коду можна вбудовувати у блог, отримувати результати по проходженню тестів у формі Excel.

Для швидкої перевірки знань на уроці, розробляю тестові завдання в середовищах програм Question Writer, My Test, Мастер-Тест та в соціальному сервісі learningapps.org.

Для підвищення ІКТ-компетентності учнів, основним завданням- створення інтерактивних вправ відповідно тематики навчальної теми. Завдяки соціальному середовищу learningapps.org можна створювати власні розробки вправ, пазли, кросворди, тести, ігри, онлайн-дошки, але й надавати спільний доступ для інших користувачів.

Висновки. Інформатична компетентність є інтегрованою здатністю людини ефективно та результативно працювати в умовах інформаційного середовища; вона проявляється під час інформаційної діяльності та оцінюється за результатами діяльності. Формування інформатичної компетентності може бути декларовано за мету інформатичної дисципліни, якщо зміст та методи навчання конструюються за методикою продуктивно-технологічного навчання.

За цих умов результат навчання оцінюється за формальними діагностичними методами та засобами. Інформаційна культура є показником рівня досконалості людини в інформаційній сфері діяльності. Вона проявляється в процесі діяльності, комунікації, поведінці, але важливо, щоб такий процес відбувався у соціумі. Рівень інформаційної культури людини оцінюється за етичними та естетичними нормами, стандартами інформаційної діяльності, прийнятими у суспільстві. Мета інформатичної дисципліни, сформульована як формування інформаційної культури, не є діагностичною, вона більше проявляється у виховних та розвивальних цільових складових, а для навчальної

складової потрібна додаткова розробка формальних критеріїв до оцінювання результатів навченості. З дидактичної точки зору поняття «інформатична компетентність» та «інформаційна культура» не суперечать, а скоріше, доповнюють одне одного. Тому, на наш погляд, метою інформатичного навчання може бути інтегрована мета формування інформатичної компетентності та інформаційної культури, але за компетентнісним пріоритетом. Як перспективу дослідження ми вбачаємо теоретичне обґрунтування та практичну розробку методів та засобів формалізованої діагностики інформатичної компетентності за функціональними інтегрованими критеріями.

Сучасний урок відрізняється інформаційною наповненістю, збільшенням частки самостійної навчальної діяльності учнів з різними джерелами інформації, високою інтерактивністю взаємодії учасників освітнього процесу, тобто, з використанням інформаційних технологій стає творчим та значно розширюється освітній процес, тому компетентнісний підхід об'єктивно відповідає й соціальним очікуванням у сфері освіти, і інтересам учасників освітнього процесу.

Список використаних джерел:

7. Баловсяк Н. Інформаційна компетентність фахівця / Н.Баловсяк// Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. - № 5. – с. 21-28.
8. Болотов В. А., Сериков В. В. Компетентнісна модель: від ідеї до освітньої програми // Педагогіка. – 2003. – № 10. – С. 24–27.
9. Головань М.С. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення / М.С.Головань // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2007. - № 4. – с. 62-69.
10. Дорошенко Ю.О. Компетентнісний підхід як основа забезпечення якості вищої освіти /Ю.О.Дорошенко, Г.І.Короткий // Актуальні проблеми реформування житлово-комунального господарства України: управління, кадри, інновації, технології: Матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції (м. Київ, 18-22 жовтня 2010 року) – К.: ДАЖКГ, 2010. – С. 7-19.
11. Дорошенко Ю.О. Технологічне навчання інформатики: Навчально-методичний посібник / Ю.О. Дорошенко, Т.В. Тихонова, Г.С. Луньова.— Х.: Вид-во «Ранок», 2011.— 304 с.
12. Ємельянова, В.В. Формування інформаційних компетенцій під час уроків інформатики [Електронний ресурс] / В.В. Ємельянова // Інформаційні технології освіти - Режим доступу: ito.edu/2010/Tomsk/IV/IV-0-7.html, вільний.
13. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании / И. А. Зимняя. - М.: Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2004, - 40 с.
14. Каракозов С.Д. Информационная культура в контексте общей теории культуры личности /С.Д.Каракозов //Пед. информатика. – 2000. - № 2. - С.41-54.
15. Карташова Л.А. Формування ІТ-готовності як нової якісної характеристики учителя суспільно-гуманітарних дисциплін/ Л.А.Карташова // Педагогічний дискурс. – 2010. –вип. 8. -С.90-96

16. Крылова Н.Б. Культурология образования / Н.Б.Крылова. - М.: Народное образование, - 2000. –272 с.

17. Морзе Н.В. Компетентнісні завдання як засіб формування інформатичної компетентності в умовах неперервної освіти / Н. В. Морзе, О. Г. Кузьмінська, В. П. Вембер та ін. // Інформ. технології в освіті : зб. наук. пр. - 2010. - Вип. 6. - С. 23-31.

18. Новиков А.М. Педагогика: словарь системы основных понятий / А.М.Новиков. – М.: Издательский центр ИЭТ, 2013. – 268 с.

19. Олексюк О. Р. Розвиток інформаційно-пошукових умінь у майбутніх учителів інформатики засобами системи DSpace [Електронний ресурс] / Олеся Романівна Олексюк // Всеукраїнська науково-практична конференція молодих учених «Наукова молодь-2013». – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <https://lib.iitta.gov.ua/4248/1/Oleksyuk4.pdf>.

20. Раков С.А. Сучасний учитель інформатики: кваліфікація і вимоги / С.А.Раков// Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2005. – №3. – с. 35-38.

21. Рамський Ю.С. Формування інформаційної культури особи – пріоритетне завдання сучасної освітньої діяльності / Ю.С. Рамський / Комп'ютерно- орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць/ Редкол. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова. – Випуск 8. – 2004. – С. 19-42 Відомості доступні також з Інтернету: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/1290>

22. Рамський, Ю. С. Методична система формування інформаційної культури майбутніх вчителів математики [Текст] : автореф. дис. ... доктора пед. наук : спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання (інформатика)" / Ю. С. Рамський ; НПУ ім. М. П. Драгоманова. – К., 2013. – 56 с.

Горин Надія Іванівна,
вчитель історії та правознавства
Джуринської загальноосвітньої школи I-III ст.,
с. Джурин

ІКТ як сукупність різноманітних технологій та ресурсів на уроках історії

Входження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у різні сфери діяльності людини не оминає і галузь освіти. У зв'язку з цим особливого значення набуває переорієнтація мислення сучасного викладача на усвідомлення принципово нових вимог до його педагогічної діяльності, готовність використовувати ІКТ як допоміжний навчальний ресурс. Медіатехнології в освіті є реальною частиною культури і показником професійного зростання педагога. Отже, вчителю треба зробити комп'ютер своїм спільником, помічником.